

OPINIE

Groningen, 30 maart 2020 (& naschrift dd 30 april 2020)

Vandaag wordt door het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat de Routekaart Groen Gas aangeboden aan de Tweede Kamer. Het stuk is een bijdrage aan de nu aangebroken uitvoeringsfase van het Klimaatakkoord. Enkele kanttekeningen, als hierna, bij de randvoorwaarden die de kansen voor groen gas tot nu hinderden, kunnen van pas komen bij de beoordeling door de Kamer. Op weg naar een evenwichtig energiesysteem van de toekomst.

VAN HET GAS AF – OOK ALS HET GROEN IS?

Nederland moet van het aardgas af! Het idee is niet nieuw: rond de jaren '60 van de vorige eeuw dachten we dit ook. Wel om heel andere redenen. We hadden net het Slochteren-gasveld gevonden met enorme hoeveelheden energie, nét op het moment dat iedereen ervan overtuigd was dat kernenergie de toekomst had. We moesten van het gas af en wel zo snel mogelijk omdat het straks waarschijnlijk helemaal niets meer waard zou zijn, zo was het idee. En dus werden in rap tempo alle huishoudens aangesloten en sloten we internationale contracten voor lage prijzen waar we later spijt van kregen. In de toekomst kijken bleek ook toen al niet eenvoudig.

Tegenwoordig moeten we opnieuw van het aardgas af. Het maakt regio's onleefbaar door aardbevingen en het is fossiel en stoot dus CO₂ uit. Gelukkig is er een alternatief: groen gas! Groen gas wordt gemaakt van biogas wat ontstaat door biomassa-reststromen zoals rioolwaterzuiveringsslib, mest, Gft-afval etc. te vergisten. Heel circulair. Groen gas heeft dezelfde eigenschappen als aardgas en kan het in alle toepassingen vervangen. Er is maar één probleem: er is veel te weinig van.

Om de gebouwde omgeving -onze huizen- aardgasloos te maken komen we vast een heel eind met warmtenetten en warmtepompen. Desondanks is men het er over eens dat we in 2030 zeker 2 miljard kubieke meter groen gas nodig hebben om alle huizen warm te houden. In 2019 produceerden we in Nederland 144 miljoen kubieke meter groen gas – dat moet dus minimaal met een factor 14 groeien de komende 10 jaar.

Sinds 2008 hebben we in Nederland een regeling die naast de productie van duurzame elektriciteit ook groen gas beoogt te stimuleren: de Subsidierегeling Duurzame Energie (SDE, SDE+). Na 12 jaar kan de conclusie alleen maar zijn dat dit voor stroom beter is gelukt dan voor groen gas: vorig jaar produceerden we in Nederland 21,8 miljard kWh groene stroom en –omgerekend van 144 miljoen kubieke meter- 1,4 miljard kWh groen gas.

Verwonderlijk is dat niet, de Regeling zorgt er namelijk voor dat de prijs die men ontvangt per kWh vast staat voor een periode van 12 jaar. De opbrengst van een zonnepaneel of windmolen laat zich nu eenmaal beter voorspellen dan die van een vergister. Een vergister moet biomassa aanvoeren en het restproduct afvoeren. Daar zijn kosten en baten mee gemoeid en die veranderen in de loop der jaren. Veranderingen waar de regeling niet op meebeweegt. Ook veranderden de eisen waar groen gas-installaties aan moeten voldoen met enige regelmaat - met nieuwe investeringen als gevolg. Wederom iets waar de Regeling niet in voorziet. Daarbij werden de subsidiebedragen ook bijna ieder jaar aangepast en dat was ook niet echt handig want zo kon je beginnen met de ontwikkeling van een project om er na een paar jaar achter te komen dat de subsidie waar je op had gerekend inmiddels zo laag was dat je geen project meer hebt. Best jammer als je nagaat dat je voor een beetje project snel enkele honderdduizenden euro's (soms een veelvoud) aan voorinvestering verder bent voordat je subsidie kunt aanvragen. Tot slot zorgde het er voor dat je buurman voor eenzelfde project meer subsidie ontving dan jij, simpelweg omdat hij de subsidie een jaar eerder of later heeft aangevraagd. Dan sta je al snel met 1-0 achter op de biomassa-markt waar je buurman dus een hogere prijs kan betalen dan jij.

Ook dit jaar is de Regeling weer aangepast, inmiddels is het de SDE++ en daar waar de vorige regelingen stuurden op zo goedkoop mogelijke energie, streven we nu naar een zo groot mogelijke CO₂-reductie tegen zo laag mogelijke kosten. We blijven immers wel Nederlanders. Veranderen was ook wel nodig omdat in flinke delen van Nederland inmiddels zoveel groene stroom wordt geproduceerd dat de stroomnetten het niet meer aankunnen. Zo langzamerhand komen we tot de ontdekking dat er best een groot verschil zit tussen sturen op zo goedkoop mogelijke energie (of tonnen CO₂ reductie) en het creëren van een betrouwbaar en kostenefficiënt energiesysteem. Iets wat Martien Visser in zijn artikel [‘De werkelijkheid is geen stripverhaal’](#) (Energiepodium, 20 maart jl.) haarfijn illustreert. De komende 10 jaar moeten netbeheerders € 40 miljard in ons elektriciteitsnet investeren om veranderingen in vraag en aanbod bij te kunnen benen. Diezelfde netbeheerders hebben eerder al becijferd dat met € 300 miljoen ons gasnet in staat is om al het groene gas dat we willen produceren te verwerken. Het Planbureau voor de Leefomgeving komt tot een gelijksoortige conclusie in hun berekeningen. Voor de bestaande bouw is groen gas in de meeste situaties de goedkoopste oplossing.

De Regeling is nu zo ingericht dat de opties die de meeste CO₂-reductie opleveren tegen de laagste kosten (per ton, bovengenoemde infrastructurele kosten worden niet meegenomen) als eerste mogen aanvragen. Op zich een goeie zaak. Helaas betekent dat voor groen gas dat de grotere projecten die we nu nodig hebben, achteraan moeten sluiten. Zo ver achteraan dat er een reële kans is dat het budget is uitgeput tegen de tijd dat ze aan de beurt zijn. Je kunt nog wel een trucje uithalen, als je het biogas niet gebruikt om groen gas te maken maar inzet in een warmtekrachtkoppeling (WKK) waarbij je door verbranding het groene gas omzet naar stroom. Dan maak je er stroom en warmte van en kom je eerder aan de beurt. Dat is best eigenaardig in een tijd waar de stroomnetten vol raken en we een tekort hebben aan groen gas.

Dat het nog niet zo'n vaart loopt met de groei van het groen gas-volume in Nederland is ook de Tweede Kamer niet ontgaan. Eind 2018 stelde kamerlid Agnes Mulder (CDA) hier vragen over en niet zonder effect. Minister Wiebes (EZK, VVD) heeft zijn ministerie opdracht gegeven om een Routekaart

groen gas te ontwikkelen en die ziet nu het levenslicht. De eerste resultaten zijn eind vorig jaar gedeeld met de sector en dat stemde hoopvol. Er was over en weer veel begrip. Ik ben benieuwd naar de inhoud van de Routekaart en hoop van ganser harte dat deze eindelijk dat stabiele investeringsklimaat gaat bieden dat groen gas zo hard nodig heeft om de volgende stap te kunnen maken. Met groen gas, zon, wind en duurzame warmte hebben we een ijzersterke mix in handen voor een intelligente Energietransitie. Samen kan het!

Ruud Paap

Ing. R.H. Paap, MBA is Thema coördinator 'vergroening van het gassysteem' bij New Energy Coalition – dit artikel schreef hij vanuit die rol. Daarnaast is Paap verbonden aan de organisaties Groen Gas Nederland en TKI Nieuw Gas. Hij is ook één van de leden van de werkgroep BioLNG van het Nationale LNG Platform. **Expertises:** *Biogas Groen gas BioLNG*

New Energy Coalition zet zich in voor een slimme en succesvolle overgang naar het duurzame energiesysteem van de toekomst. In Nederland en in de rest van de wereld. Het is een brede en voortdurend groeiende coalitie met kennisinstellingen zoals Rijksuniversiteit Groningen en Hanzehogeschool, overheden, bedrijfsleven en industrie. Als katalysator stimuleert New Energy Coalition innovatie en educatie door kennis, beleid en ondernemerschap bij elkaar te brengen. Eén van de speerpunten is 'Vergroening van het gassysteem'.

NASCHRIFT, dd 30 april 2020:

'Gisteren zijn de uitgangspunten voor de SDE++ 2021 gepresenteerd. Na de ambitieuze Routekaart groengas waren mijn verwachtingen hooggespannen.

Helaas ten onrechte, zoals het er nu uitziet zal ook deze SDE++ ronde niet noemenswaardig bij gaan dragen aan het realiseren van de Routekaart ambities.

Nu ben ik nieuwsgierig geworden hoe het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat die ambities wel denkt te gaan realiseren.'

Ruud Paap